

DIKTADURA BAT

Ikusten dogunez, Yugoslaviako nazinotasunen arteko gorabehera asko ta asko, Erresumaren egituretatik* sortuak dira. Eta gaitz estrukturalok garaiz aldentzen ez badira, arriskugarri izan leitezke Erresumaren* superbizitzarentzat. Eta bere orduan oso kaltegarri bihurtu leitezke, egiturek manejatzen dituan politikazko sistemarentzat. Ze, egituren benetako funtzinoa ezagutzeko, egituren usatzeari be ondo begiratu behar jako. Izan be, egiturok erriaren zerbitzurako balio ez dabenean, mugikortasuna ta funtzionaltasuna galtzen dabe. Eta egitura horreetaz baliatzen dan politikazko sistema (Yugoslavian Alderdi Komunista), egitura horreetaz bere lanerako baliatu beharrean, egitura horreen zaintzaile ta aldezkari bihurtzen da. Holan, egiturak euren egiazko funtzinoa galtzen dabe: egiturak erriaren funtzinoan sortu ta alda-erazo beharrean, erriari egituren funtzinoan bizi eragiten jako. Erria egituren esklabu lotzen da.

Orduan, erriaren benetako preminak eta ardurak ikusi beharrean, egituren preminei ta eskabideei egiten jake jaramon. Ikusi ezinezko xehetasunetaraino zabaltzen da politikazko makinaria. Ideologia erabiltzen da, hori disimulatzeke. Baina burokraziak bakarrik asegura leike politikaren funtzionamentu normala. Deretxoa, paperetan anparatzen da. Eta polizia agiri da errizain legez nonnahi, polizia baita* buroraziaren ahizta bikoitzetan bikoitzena.

Fenomenu hau ez da Yugoslaviakoa bakarrik: diktadura guztietan agertzen da. Horregaitik, diktadurak beti dira kontserbakorrak, asieran bertan ez bada, geroxeago.

Egoera hau oraindik txarragoa egiten da, esandakoari, egituren Agintariaganako kultura erasten* bajako. Egiturak eta Agintariaren pertsonaek bat egiten dabe horregaz. Yugoslavian erraz jazo eitekan hori: Gobernua gudu gogor baten ostean erriaren *salbatzaile* legez altxatu danean, salbatzaileen aginpide izaten jarraitu gura izaten dau Gobernuak. Izan be, hauxe bakarrik agiri da, burokraziak egitura ankilosatu ta autoritario horreen legitimazio bakar legez. Baina legitimazio hau berez ahula* ta motela danez, propagandaz indartzen da: Tito mariskala goratzen da. Tito da salbatzailea, Tito azkarra, Tito heroikua, errizalea, etc. Baina bide honetan sartu ezker, Titok oraintxe be ta egunerok salbatzaile legez irau behar dau: eta Titok emondako pausu guztiak agertzen dira egunkarietan, gauza jakingarri legez. Holan, Buruzagitzatik beherantz ateratzen eta zabaltzen da egituren legitimazioa: Titoren egiturak dira daukaguzanak. Egiturok, salbatzailearenak dira.

Baina horregaz, Tito bera be egituren preso dago. Beste diktadura guztietan, edo behintzat askotan legez, Tito Buruzagia be egituren inkarnazio bat bihurtuta dago Yugoslavian. Eta honek ikaragarriko kontradizio eta tentsioak sortzen ditu Alderdi Komunistaren barnean. Ze, Alderdi Komunista bera be egituren makinariako funtzionario-aldra* diziplinatua bihurtzen da, Titoren zerbitzari leial ta zintzoen erakundeak*. Baina Tito bera be egiazko Buruzagi baino irudizkoago bilakatzen* da denboragaz, arazo asko zuzentzekoan batez be. Autoritarismoak ez baita* laguntzen, arazoak burubidatzeko. Orduan prolemen soluzinoa baino inportanteagoa da soluzinoen legezkotasuna. Eta Alderdiaren Sekretarioa edozetarako azkeneko instantzia ahalguztiduna itzultzen* da, eguneroko gorabeheretan: erri-etxeko politikan, lantegietako ekonomian, eskole-tako kulturatan, literatura bideetan eta nonnahi.

Egoera hau larregi luzatzen ari* da Yugoslavian, eta holan arrizkuz kargatzen da. Gerra denboratik dago Tito buruzagi, ta ba dagoz diktadore zaharragoak munduan (esaterako, Haile Selassie Abisinian); baina agiri dago, denbora gehiegik tentsinoak gogortzen eta gaiztotuten dituala. Beharbada gogorregiak dira, jadanik*, tentsinoak Yugoslavian; eta horrexek berorrek sendotzen dau Titoren posizioa. Gaur egunean Titok ezartzen baitau ekilibrioa Yugoslaviako joera kontrarioen artean.

Horregaitik, sekula baino beharrezkoagoa iruditzen jako jende bildurti askori gaur Tito. Hauxe berau deritxoe, dirudiane, baita mendebaleko* ta sortaldeko* Gobernu gehienak be. Izan be, zer etorriko da Titoren ondoren? Egun horren bildurrez, itxaropen bat bezala agertzen jako jende askori Tito, ta luzaroko bizitza opa deutsoe. "Latet dolus in generalibus" esaten eban filosofia zeharrak; eta bardin da, Tito mariskal bada be!

Ze, ondo ikusita, etorkizunerako atea itxi baino ez dau egiten bildur honek. Titok ipinten dauan joeren arteko ekilibrioa ez baita* joeren sintesi aurrera-zale batez egiten,

joerak frenatuaz eta atzera-erazoz baino. Bere barruan apurtuta, baina baita esku-lotuta be, ez batera ta ez bestera ezin proba leike gaur Yugoslaviako Alderdi Komunistak ezetan be esperimentu radikalik. Eta Yugoslavia lako Erresuma subdesarrollatu batentzat, lujo gehiegi da astiro ibiltzea. Orain polito polito ibiltzeak ez dau besterik egiten, prolemak atzeratu ta urrengo belaunaldi* politikua trabaz bete baino.

Horrexegaitik deritxogu, ba, Tito ez dala itxaropen bat, arrisku gero ta andiago bat baino: Alderdi Komunistarentzat eta Yugoslaviako erriarentzat. Yugoslaviak eta hango Alderdi Komunistak, etorkizunean ankaz gora ez joateko, euren gauro posizioa ta euren burua noredonori saldu egin beharko ez ote deutsoen arriskua. Yugoslaviak behar dauana ez dira konpromisoak, soluzinoak baino.

Gainera, pertsona batenganako mistikan oinarrituta dagozan politikazko erakundeak* ezin irau leikee luzaro.

Jose Azurmendiz

MINISTRO IZANAK ZETAN DIHARDUEN

1969-garreneko urriaren 28-an. Madrilen, Gobernuan hain zuzen bere. aldaketa aundi bat gartatu zan, 11 ministro zahar beste hainbeste barrien ordeztatuaz.

Espanian, ministro izandakoei kendu egiten jakez albotik, beti euri lagunduaz zaintzen dituen polizigonak, eta ilero ogcitar bat mila peseta emoten jakez.

Ikusi daigun. oraintsu arte ministro izandako amaikok orain zer egiten daben.

Camilo Alonso Vega, 80 urteko gizona, Gobernazinoako ministroa izan zan 1957-garren ezkerotzik. Ez dau orain ezetariko beharmodurik egiten. Guardazibilen zuzendari nagusia izana da. eta orain kapitana eta ohorezko koronela da.

Fernando María Castiella, Bilbotarra, 63 urteko gizona, 1957-garren ezkerotzik Erbeste Aferetako ministroa izana. Orain, Madrileko «Facultad de Ciencias Políticas y Económicas»-ko irakaslea da.

Adolfo Díaz Ambrona, 62 urteko gizona, Badajoztarra, 1965-garrenetik Agrikulturako ministroa izana. Orain, bere lurraldeetan lana eginaz gainera, «Tribunal Económico Administrativo Central»-en dihardu.

Espinosa San Martín, 62 urteko gizona, Madrildarra. Bere kabuz dimitidu eban Haziendako ministro izatetik (hementxe asi zan lehengo Gobernuaren krisia). Orain, Almadén eta Arrayanes-eko minetako kontseilaria da.

Manuel Fraga Iribarne, Lugoko Villalban jaioa, dala 58 urte, eta 1962-garrenetik «Información y Turismo»-ko ministroa izana. Orain, Madrileko «Facultad de Ciencias Políticas y Económicas»-eko irakaslea izanaz gainera: «El Aguila» garagardo etxeko kontseilari nagusia da.

García Monco, orain dala 54 urte Santanderen jaioa, eta 1965-garrenetik Komertzioako ministroa izana. Orain, Fertiberia, Banco de Bilbao, Banco Industrial de Bilbao eta Banco de la Coruña-ko kontseilaria da.

Lacalle Larraga, dirala 73 urte Nafarroako Valtierren jaioa, 1962-garrenetik Aidedeako ministroa izana. Orain, Construcciones Aeronáuticas eta Iberia etxeko kontseilaria da.

Pedro Nieto Antúnez, dirala 72 urte Ferrolen jaioa, 1962-garrenetik Marinako ministroa izana. Orain, Cementos Alba eta Fuerzas Eléctricas de Cataluña-ko kontseilaria.

Jesús Romeo Gorria, dirala 54 urte jaioa, 1962-garrenetik Langintzako ministroa izana. Orain, Consejo del Estado-ko abogadua.

José Solís, Córdoba Cabran jaioa. 1957-garrenetik Ministro Secretario General del Movimiento izana. Orain, Carboníferas del Sur-eko kontseilaria da.

Silva Muñoz, Zamoratarra, 1965-garrenetik Obras Públicas-eko ministroa. Gutxien uste zanean dimitidu egin eban. Democracia Cristiana deritxon taldekoa da; eta orain, gauza zihurra izan ezarren. Banco Español de Crédito-n lan egiten ei dau.

TXIKITO